

Sociology Question Bank- 2021- 22

1) खालीलपैकी कोणाला एका स्तरीकृत समाजातील विविध स्तरांमधील संबंध हे सहकार्य आणि परस्परावलंबन म्हणून पाहतात?

- A. मार्क्सवादी
- B. कार्यवादी**
- C. बहुवचनवादी
- D. परस्परसंवादवादी

2) विविध संस्कृतींच्या तुलनात्मक अभ्यासात केस मटेरियल वापरणारे पहिले कोण होते?

- A. विल्यम हेली
- B. फ्रेडरिक लेप्ले
- C. हर्बर्ट स्पेन्सर**
- D. ऑगस्ट कॉम्टे

3) आदिवासींना हिंदू जातींमध्ये सामावून घेतले पाहिजे असे कोणी म्हटले?

- A. Verrier Elwin
- B. GS Ghurye**
- C. सुरजित सिन्हा
- D. NK बोस

4) विज्ञानाच्या समाजशास्त्राच्या अभ्यासात विज्ञानावरील राजकारणाचा प्रभाव पद्धतशीरपणे कोणी घेतला आहे?

- A. एमिल डर्कहेम
- B. रॅडक्लिफ-ब्राऊन
- C. आरके मर्टन
- D. टीबी बॉटमोर**

- 5) त्याच्या समाजशास्त्रीय विश्लेषणामध्ये 'ऐतिहासिक दृष्टिकोन' कोणी वापरला?
- A. AR रॅडक्लिफ – ब्राऊन
B. C. राइट मिल्स
C. E. Durkheim
D. M. Ginsberg
- 6) खालीलपैकी कोणते पुस्तक एम.एन. श्रीनिवास यांनी लिहिलेले नाही?
- A. भारताची बदलती गावे
B. भारताची गावे
C. आधुनिक भारतातील सामाजिक बदल
D. लक्षात ठेवलेले गाव
- 7) 'समाजशास्त्र' ही संज्ञा कोणत्या वर्षी निर्माण झाली?
- A. १७९८
B. १८१५
C. १८३९
D. १८५७
- 8) _____ मध्ये समाजशास्त्राचा उदय झाला
- A. अमेरिका
B. युरोप
C. आशिया
D. आफ्रिका
- 9) 'समाजशास्त्र' हा शब्द दोन शब्दांपासून बनलेला आहे. हे आहेत-
- A. समाज आणि तर्कशास्त्र
B. सोसायटी आणि लॉजिस्टीया
C. सोशियस आणि लोगो

D. समाज आणि लोगो

10) _____ समाजाचा उदय होतो

A. समुदायाचे अस्तित्व

B. पुरुषांचे अस्तित्व.

C. समस्येचे अस्तित्व

D. Social संबंध

11) समाजाचे _____ जाळे प्रतीक आहे

12)

A. मानवी संबंध

B. सामाजिक संबंध

C. अभिमुखता

D. आंतर-कनेक्शन

13) समाज म्हणजे सामाजिक संबंधांचे जाळे' ही व्याख्या कोणाची आहे?

A. Maclver

B. H. Maine

C. प्लूटो

D. ऑरिस्टॉटल

14) समाजाच्या व्याख्या दोन प्रकारच्या आहेत. हे आहेत-

A. संरचनात्मक आणि परस्परसंवादी

B. कार्यात्मक आणि संरचनात्मक

C. उत्क्रांतीवादी आणि पसरणारे

D. संरचनात्मक आणि उत्क्रांतीवादी

15) समाज _____ आहे

- A. नैसर्गिक
- B. मुद्दाम
- C. व्यावहारिक
- D. कार्यात्मक

16) विवाह _____ आहे

- A. समाजाची महत्त्वाची आणि वैश्विक सामाजिक संस्था
- B. गट निर्मितीसाठी महत्त्वाचा आधार
- C. जातिव्यवस्था मजबूत करण्यासाठी उपयुक्त
- D. दोन परस्परविरोधी गटांचा राग शांत करण्यासाठी उपयुक्त

17) विवाह करणे आवश्यक मानले जाते कारण _____

- A. पितृ संपत्ती मिळवण्याचा हा एकमेव मार्ग आहे
- B. लैंगिक समाधानाचा हा एकमेव मार्ग आहे
- C. हे सामाजिक मान्यता प्रदान करते
- D. सामाजिकरित्या मंजूर लैंगिक समाधान प्रदान करते

18) . सामाजिक विकासाचा निकष म्हणून श्रमाच्या सामाजिक विभागणीचे महत्त्व द्वारे आग्रही आहे.

- A. कार्ल मार्क्स
- B. एमिल डर्कहेम
- C. एफ. एंगेल्स
- D. हर्बर्ट हायमन

19) समाज त्याच्या विकासाच्या तीन टप्प्यांतून गेला आहे - धर्मशास्त्रीय, आधिभौतिक आणि सकारात्मक. यांनी हे मत मांडले होते

- A. मॅक्स वेबर
- B. एच. स्पेन्सर

C. F. Tunnies
D. A. Comte

20) भौतिक संस्कृतीत वर्चस्व गाजवणारा विशिष्ट घटक ओळखा:

A. धर्म आणि नैतिकता

B. विज्ञान आणि तंत्रज्ञान

C. प्रथा आणि परंपरा

D. लोकमार्ग

21) खालीलपैकी कोणत्या लेखकाने समाजशास्त्रासाठी 'सामाजिक भौतिकशास्त्र' हा शब्द सुरुवातीला वापरला?

A. स्पेन्सर

B. कॉम्टे

C. Tunnies

D. वेबर

22) खालीलपैकी कोणते विषय समाजशास्त्राचे सर्वोत्तम वर्णन करते?

A. वैयक्तिक वर्तनाचा अभ्यास

B. संस्कृतीचा अभ्यास

C. समाज आणि सामाजिक संवादाचा अभ्यास

D. अर्थशास्त्राचा अभ्यास

23) समाजशास्त्राच्या मध्यवर्ती संबंधांमध्ये हे समाविष्ट आहे:

A. मैत्री

B. संघर्ष.

C. परस्पर ओळख आणि सामायिक केलेल्या गोष्टीची भावना

D. नातेसंबंध

24) समाजीकरणाचा एक महत्त्वाचा फायदा म्हणजे तो एक घेतो

A. समूह जीवन/ मैत्री/ संघर्ष.

B. एखाद्याचे वेगळेपण सोडा

C. राजकीय व्यवस्थेचा सदस्य

D. संपत्तीचे महत्त्व ओळखा

25) उद्योग ही संस्थेची संस्थात्मक रचना आहे जी स्वभावतः आहे:

A. राजकीय

B. सांस्कृतिक

C. आर्थिक/ सामाजिक

D. सामाजिक/ नातेसंबंध

26) मानवी अर्भकाचे व्यक्तिमत्व मोल्डिंग आणि आकार देण्याच्या प्रक्रियेला _____

म्हणतात.

A. वैयक्तिकरण

B. समाजीकरण

C. आकार देणे

D. मानवीकरण

27) माणूस हा सामाजिक प्राणी आहे असे कोण म्हणतो?

A. ऍरिस्टॉटल

B. मॅक्स वेबर

C. मीड

D. कार्ल मॅक्स

28) _____ त्या प्रक्रियेला संदर्भित करते ज्यामध्ये मानदंड व्यक्तिमत्त्वाचा एक

भाग बनतात

A. संस्कृती

- B. शेती
- C. सार्वत्रिकीकरण
- D. मानदंडांचे आंतरिकीकरण

29) एकत्र काम करणे, समूह जबाबदारी विकसित करणे किंवा इतरांच्या कल्याणकारी गरजांनुसार मार्गदर्शन करणे ही प्रक्रिया म्हणजे समाजीकरणाची व्याख्या कोणी केली?

- A. ओगबर्
- B. लुंडबर्ग
- C. जॉनोसन
- D. बोगार्डस

30) समाजीकरणाचा सर्वात आवश्यक आणि मूलभूत प्रकार म्हणजे _____

- A. प्राथमिक समाजीकरण
- B. व्ययम समाजीकरण
- C. प्रौढ समाजीकरण
- D. पुन्हा समाजीकरण

31) ज्या प्रक्रियेद्वारे एखादी व्यक्ती समाजाचा सदस्य बनते ती प्रक्रिया

- A. आधुनिकीकरण
- B. औद्योगिकीकरण
- C. समाजीकरण
- D. उदारीकरण म्हणून ओळखली जाते.

32) जीवनपद्धती ज्यामध्ये समाजातील सर्व सदस्य सहभागी होतात

- A. बहुलता
- B. असमानता
- C. संस्कृती
- D. समाजीकरण

- 33) व्यक्तीच्या सामाजिक स्थानाशी संबंधित अधिकार आणि जबाबदाऱ्यांना
- A. सामाजिक स्थिती
B. सामाजिक भूमिका
C. जात
D. वर्ग म्हणून ओळखले जाते
- 34) स्वतःच्या सांस्कृतिक मूल्यांनुसार इतर संस्कृतींचे मूल्यमापन करण्याची प्रवृत्ती खालील प्रमाणे ओळखली जाते:
- A. कॉस्मोपॉलिटनिझम
B. एथनोसेंट्रिझम
C. निवास
D. संवर्धन
- 35) शाळा आणि इतर संस्थांमध्ये होणारी समाजीकरणाची प्रक्रिया
- A. माध्यमिक समाजीकरण
B. प्राथमिक समाजीकरण
C. शिक्षण
D. व्यक्तिमत्व विकास म्हणून ओळखली जाते.
- 36) संस्कृतीच्या सामान्य पैलूंमध्ये
- A. लोकपद्धती, अधिक आणि रीतिरिवाज
B. शिकणे आणि समजून घेणे
C. तंत्रज्ञान आणि यंत्रे
D. ओळख
- 37) विचार, भावना आणि विश्वास ठेवण्याची पद्धत
- A. समाजशास्त्रीय कल्पनाशक्ती
B. सामाजिक संवाद
C. सामाजिक मान्यता
D. संस्कृती म्हणून ओळखली जाते

38) "समाजाच्या काही मूलभूत गरजा पूर्ण करणारी आणि सामाजिक नियंत्रण प्रस्थापित करणारी टिकाऊ सांस्कृतिक रचना" ची व्याख्या आहे.

- A. धर्म
- B. आर्थिक प्रणाली
- C. सामाजिक संस्था**
- D. सामाजिक संवाद

39) सामाजिक संस्थांचे कार्य आहे

- A. समाजाच्या मूलभूत गरजा पूर्ण करण्यासाठी.**
- B. समाज सुधारण्यासाठी.
- C. कुटुंबाची गरज भागवण्यासाठी.
- D. आर्थिक प्रणाली

40) कुटुंबाबद्दल खालीलपैकी कोणते विधान खरे आहे?

- A. कुटुंब ही जुनी संस्था आहे पण तिचे मूळ शोधता येते
- B. कुटुंब ही जुनी संस्था आहे आणि तिचे मूळ अस्पष्ट आहे.**
- C. कुटुंब ही नवीन संस्था आहे.
- D. समाज सुधारण्यासाठी

41) जेव्हा एका पुरुषाने एका स्त्रीशी केवळ निश्चित नियमांनुसार लग्न केले तेव्हा प्रणाली म्हणून ओळखले जात असे

- A. एकपत्नी**
- B. विस्तारित
- C. सिंडस
- D. धर्म

42) ज्या प्रणाली अंतर्गत स्त्री एकापेक्षा जास्त पतींशी लग्न करू शकते आणि ते सर्व स्वतःकडे ठेवू शकते

A. बहुभुज

B. आश्रयस्थान

C. प्रजनन

D. लैंगिक विसंगतीची

43) खालीलपैकी कोणते आधुनिक कुटुंबाच्या अस्थिरतेचे महत्त्वाचे कारण _____

A. रोमँटिक विवाह.

B. अरेंज मॅरेज.

C. आदिम प्रॉमिस्क्युझम

D. एकपत्नी

44) च्या मदतीने विवाहाला सामाजिक मान्यता मिळते

A. शिक्षण

B. संपत्ती सामाजिक समारंभ

C. रोमँटिक

D. धर्म

45) खालीलपैकी कोणते एकपत्नीत्व खरे आहे?

A. त्यात पती एकापेक्षा जास्त महिलांसोबत त्याच्या घरात राहू शकत नाही.

B. त्यात पुरुषाला अनेक स्त्रिया असू शकतात आणि सर्व त्याच्या बायका असू शकतात.

C. पुरुषाला अनेक स्त्रिया असू शकतात आणि त्यांच्याशी लैंगिक संबंध देखील असू शकतात, परंतु केवळ एकालाच पत्नीचा दर्जा मिळतो.

D. एका वेळी एक पत्नी आहे

- 46) विवाहपद्धती ज्यामध्ये पुरुषाला एकापेक्षा जास्त बायका ठेवता येतात त्याला म्हणतात
- A. एकपत्नीत्व
- B. सिंडस
- C. बहुपत्नीत्व
- D. लैंगिकत्व
- 47) बंधुत्व नसलेल्या बहुपत्नी पत्नीमध्ये
- A. एका ठिकाणी राहते आणि पती तिला भेटतात.
- B. पत्नी आणि पती एकाच ठिकाणी राहतात.
- C. पती वेगवेगळ्या ठिकाणी राहतात आणि पत्नी त्यांना भेटायला जाते.
- D. पुरुषाला एकापेक्षा जास्त बायका ठेवता येतात
- 48) साध्या समाजात खालीलपैकी कोणते वैशिष्ट्य अर्थव्यवस्थेचे आहे?
- A. शहरीकरणाची अर्थव्यवस्था आहे.
- B. अर्थव्यवस्था शेतीवर आधारित आहे.
- C. श्रमविभागणी आहे
- D. सरंजामशाही व्यवस्था
- 49) सरंजामशाही व्यवस्थेत, उत्पादनावर जास्तीत जास्त ताण घातला गेला
- A. श्रम
- B. मशीन
- C. भांडवल
- D. संस्कृती.
- 50) खालीलपैकी कोणते विधान संस्कृतीबाबत खरे आहे?
- A. भाषा म्हणजे संस्कृती.
- B. पुरातत्वशास्त्रज्ञ त्यांच्या उत्खननात संस्कृती शोधतात.

- C. संस्कृती हे जगण्यासाठी एक शक्तिशाली मानवी साधन आहे.
D. वरील सर्व
-

SOCIOLOGY

Questionary – 2

1. दोन भिन्न व्यक्तींच्या संबंधाला समाज आणि रूढी, प्रथा, परंपरा व कायद्याने दिलेलीमान्यता म्हणजे .....होय.

अ) अर्थसंस्था   ब) विवाहसंस्था

क) राज्यसंस्था   ड) धर्मसंस्था

2. संस्कृतीचे संक्रमण करणे, समाज अनुभव व्यक्तीचे सामाजिक व्यक्तिमत्व तयार करणे आणि व्यक्तीला जीवन जगण्यासाठी आर्थिक व सामाजिक कौशल्ये शिकवणारी सामाजिक संस्था म्हणजे .....होय.

अ) शिक्षण संस्था   ब) राज्यसंस्था

क)अर्थसंस्था   ड) जातिसंस्था

3. महाराष्ट्रातील वारली हा .....समाजाचा प्रकार आहे.

अ) आधुनिक समाज   ब) बागायती समाज

क) आदिवासी समाज   ड) पशुपालक समाज

4. व्यक्तीचा दर्जा, भूमिका, गट, उपगट व संस्थात्मक रचना सांस्कृतिक नीतिमूल्ये आणि कायदे यांच्या एकत्र संच म्हणजे .....होय.

अ) सामाजिक संरचना   ब) नैसर्गिक संरचना

क) भौतिक संरचना   ड) जैविक संरचना

5. विरोधातून विकास ही संकल्पना .....या शास्त्रज्ञांनी प्रस्तुत केली.

अ) ऑगस्ट कॉम्ट   ब) नेन्हीस कोझर

क) इमिल डरखीम   ड) कार्ल मार्क्स

6. ....या शास्त्रज्ञाने समाजशास्त्रामध्ये सामाजिक क्रियेचा सिद्धांत प्रस्तुत केला.

अ) मॅक्स वेबर   ब) ऑगस्ट कॉम्ट

क) जॉर्ज सीमेल   ड) रॉबर्ट मर्टन

7. विद्यार्थ्यांच्या दोन गटातील क्रिकेटची स्पर्धा हा..... सामाजिक आंतरक्रियाचे भाग आहे.

अ)व्यक्ती आणि समूह

ब)समूह आणि समूह

क)व्यक्ती आणि व्यक्ती

ड)फक्त व्यक्ती

8. टीव्हीवर मालिका बघून भावनाविवश होऊन रडणारी स्त्री हा

.....

सामाजिक आंतरक्रियेचा प्रकार आहे.

अ) अप्रत्यक्ष आंतरक्रिया

ब) केंद्रित आंतरक्रिया

क) प्रत्यक्ष आंतरक्रिया

ड) अकेंद्रित आंतरक्रिया

9. दुर्मिळ साधन संपत्ती प्राप्त करण्यासाठी सामाजिक नियमांना अनुसरून अनेक व्यक्तींच्या मते होणारी क्रिया म्हणजे .....होय.

अ) विनिमय

ब) सहकार्य

क) स्पर्धा

ड) संघर्ष

10. एखाद्या इंजिनियरने निश्चित प्लान करून बांधलेला बंगला .....सामाजिक आंतरक्रियेचा प्रकार आहे

अ) संयुक्त आंतरक्रिया

ब) भावनात्मक आंतरक्रिया

क) परंपरागत आंतरक्रिया

ड) मूल्य भिमुख आंतरक्रिया

11. आईने मुलाला रागाच्या भरात मारले हा .....सामाजिक आंतरक्रियेचा प्रकार आहे.

अ) संयुक्त आंतरक्रिया

ब) भावनात्मक आंतरक्रिया

क) परंपरागत आंतरक्रिया

ड) मूल्य भिमुख आंतरक्रिया

12. Caste and Race in India हा ग्रंथ .....यांनी लिहिला.

अ) जी. एस. घुर्ये

ब) इरावती कर्वे

क) एम. एन. श्रीनिवास

ड) डी.पी. मुखर्जी

13. भारतीय नातेसंबंधाचा समाजशास्त्रीय अभ्यास.....या शास्त्रज्ञांनी केला.

अ) डॉ. जी. एस. घुर्ये   ब) डी एन धनागरे

क) इरावती कर्वे   ड) ए. आर. देसाई

14. आदिवासी अथवा कनिष्ठ जातींनी उच्च जातीच्या संस्कृतीचे अनुसरण करणे म्हणजे ..... होय.

अ) नागरीकरण   ब) संस्कृतीकरण

क) पाश्चिमात्यीकरण   ड) आधुनिकीकरण

15. समाजशास्त्रामध्ये .....चे शास्त्रशुद्ध अध्ययन केले जाते.

अ) भौतिक संरचनेचे   ब) सामाजिक संरचनेचे

क) राजकीय संरचनाचे   ड) आर्थिक संरचनेचे

16. ....यांना Father of Social Evolution Theory असे संबोधले जाते.

अ) कार्ल मार्क्स   ब) हर्बर्ट स्पेन्सर

क) ऑगस्ट कॉम्ट   ड) जॉर्ज सिमेल

17. भारतात .....येथे समाजशास्त्र विषयाची सुरुवात प्रथमता झाली.

अ) विद्या विद्यापीठ   ब) लखनऊ विद्यापीठ

क) कलकत्ता विद्यापीठ   ड) मुंबई विद्यापीठ

18. Principal of Sociology हा ग्रंथ .....यांनी लिहिला.

- अ) हर्बर्ट स्पेन्सर   ब) जी. एस. घुर्ये
क) इरावती कर्वे   ड) ऑगस्त कॉम्ट

19. भारतीय समाजाचा विशेषता ग्रामीण समाजाचा एम. एन. श्रीनिवास यांनी ..... दृष्टिकोनातून अभ्यास केला.

- अ) मार्क्सवादी दृष्टिकोनातून   ब) प्रक्रियावादी दृष्टिकोनातून
क) उत्क्रांती दृष्टिकोनातून   ड) समाजवादी दृष्टिकोनातून

20. समाजशास्त्रामध्ये प्रथमता सामाजिक उत्क्रांतिवादाचा सिद्धांत .....या शास्त्रज्ञाने विशद केला.

- अ) जॉर्ज डार्विन   ब) इमिल डरखीम
क) ऑगस्त कॉम्ट   ड) हर्बर्ट स्पेन्सर

21. ली सुसाईड Le- Suicide हा ग्रंथ .....या शास्त्रज्ञाने लिहिला.

- अ) इमिल डरखीम   ब) हर्बर्ट स्पेन्सर
क) ऑगस्त कॉम्ट   ड) कार्ल मार्क्स

22. दास कॅपिटल आणि कमिशन कम्युनिस्ट हा ग्रंथ कोणी लिहिला.

- अ) ऑगस्त कॉम्ट   ब) कार्ल मार्क्स
क) इमिल डरखीम   ड) मॅक्स वेबर

23. इमिल डरखीम यांच्यामते धर्म हे .....आहे.

- अ) सामाजिक तथ्य   ब) दैवी तथ्य
क) भौतिक तथ्य   ड) नैसर्गिक तथ्य

24. .... हे मानव समाजाचे प्रभेदक वैशिष्ट्य आहे.

अ) धर्म

ब) जात

क) संस्कृती

ड) पर्यावरण

25. मानवी दर्जा (need) भागवण्यासाठी सामाजिक यंत्रणा म्हणजे ..... होय.

अ) सामाजिक समूह

ब) सामाजिक संस्था

क) सामाजिक मंडळे

ड) धर्मादाय संस्था
